

Új elmélet – régi gyakorlat

Az Erdészeti Lapok 2021. áprilisi számában megjelent 100 év kudarc a kocsányos tölgyesek természetes felújulásában című íráshoz – szerzőinek biztatására is – az alábbiakban kívánok hozzászólni saját, több évtizedes gyakorlati tapasztalataim alapján.

Sok éven át tapasztaltam, hogy a csemetekerti makkvetésből egy év alatt nem lehetett eladható, kiültethető méretű kocsányos tölgy csemetét nevelni, a telepítésekben és felújításokban pedig a 3–5 éve ültetett csemeték a kerítés védelme ellenére is a „földön ültek”. Június első harmadában megjelentek a friss, néhány hetes levélkéken a lisztharman „hullafoltjai”, amik aztán a vegetációs idő további szakaszában teljesen elhatalmasodtak, beborítva a teljes levélfelszínt. A nyári, János-napi hajtások pedig a nyár folyamán még 2–3 alkalommal is erőlködve igyekeztek kihajtani, birkózva a lisztharmattal.

1970. április elején, amikor csemetekertünkben az egyéves kocsányos tölgy csemeték vegyszeres gyomirtását végezték, rögtönözve-ötletelve (Mikszáth hályogkovácsának módjára) megkértem a növényvédős kollégákat, hogy öntsünk a tartályba beáztatott mézszékén oldatot is, amit háztáji kertem gyümölcsfáinak lemosó permetezéséhez készítettem elő. A későbbi években aztán egyszerű, tiszta elemi kénnel védekeztem, szintén azonnal az első halvány tünetek megjelenése után. Erre a legjobbnak és legolcsóbbnak a 80%-os porkén, a Thiovit, vagy folyékony változata, a Sulfur bizonyult. A kezelést időjárástól függően 15–20 naponként megismételtem (még szeptember első felében is), ha szükségesnek láttam, és gyönyörködve, büszkén mutogattam a 3–4 „emeletnyi” hibátlan János-napi hajtásokat a 80–100 cm-es csemetéken. Ezek a következő szezonban a csúcsrügyből kihajtva, alávágást követően a 2. év végére 150–170 cm magasra nőttek.

Volt olyan vásárlóm, aki nem hitte el (ezért nem is vitte el), hogy ekkora lehet az egyéves csemete, hiába mutattam meg, hogy milyen a 2 éves alávágott gyökérzete mellette.

A további években már csak egyszer védekeztem, mert a legtöbb ügyfél nem szerette a „fél-suháng” méretű

csemetét, már csak a gépi ültetés miatt sem.

Az 1990-es években a Nyírerdő debreceni kerületeibe, közelebbről a Nagyerdő felújításaiba ültetett kocsányos tölgy csemetéket permetezték 2–3 alkalommal, de még az egyszeri kezelés is jó néhány évvel korábbi záródást és befejezést eredményezett.

A kén hatóanyag ilyen formulázású készítményeinek hatásmechanizmusa a folyamatos, lassú lebomláson alapszik, ami tulajdonképpen nem fitotoxikus gombaölő hatást eredményez.

A házikerti gyümölcsösben évtizedek óta ismerem és használom kénmentes, szintetikus, lisztharman elleni készítményeket, de árban, hatástartamban, eső-

metezéssel a földibolha kártétele is nagyban csökkenthető.

Az idézett cikk is említi, hogy egyes környező országokban több évtizede alkalmaznak talaj-előkészítést, herbicideket és fungicideket, hogy megakadályozzák a kocsányos tölgy csemetéinek más fafajok és a magas lágyszárúak általi elnyomását, illetve, hogy csökkentsék lisztharmanfertőzés jelentős negatív hatásait.

Ha eredményes kocsányos tölgy gazdálkodást, sikeres felújításokat akarunk, akkor valószínűleg nem lehet eltekinteni a csemetenevelésben és az erdősítésekben legalább 1–2 óvatos és környezetkímélő kémiai beavatkozástól. Ez lehet akár a lékekben feljött újujlat kisgépekkel végzett, egyszeri vagy kétszeri, célzott permetezése is. Esetleg vadriasztó szerrel kombinálva, ter-

állóságban stb. ezek a szisztémikus, felszívódó szerek nem tűnnek jobbnak a „hagyományos” megoldásnál. Megjegyzendő, hogy nagyapáink is minden növényvédelmi gondjukat rézzel, kénnel és nikotinnal oldották meg.

Meg kell még említeni, hogy a tölgy földibolha (*Altica quercetorum*) is jelentős lombkárosítást és növedékvesztést okoz a levelek fonáki hámozásával, mintegy a lisztharman kísérő testvéreként, különösen az 1–2 éves csemetéken, de esetenként akár idősebb állományokban is. A csemetekertben az említett, lisztharman elleni per-

mészetesen külön kezelésben. Vadkár ellen a kerítés vagy a mértéktelenül felszaporodott rágóvad fajok radikális leapasztása, arra a bizonyos, sokat emlegetett, áhított vadeltartó képességi szintre.

A kocsányos tölgy lisztharmanának és földibolhájának károsítását napjainkban még tovább tetézi a legújabb jövevény károsító, a tölgy-csipkésposloska, ami a jövőben alaposan feladja a leckét szakmánknak.

Domokos Gergely
nyugalmozott erdésztechnikus
Fotó: **Dr. Csóka György**